

I kärr- och våtmarker kan du hitta den lilla växten rundsiles-hår. Med hjälp av små, klabbiga hår på bladen fångar den insekter! När en insekt har fastnat böjer sig bladet omkring den och insekten löses upp varefter växten suger upp dess näring.

Spår av is och tidiga bosättningar

Vid övre Rudans västra strand står en elefant och doppar snabeln i vattnet! ”Elefantberget”, liksom några isälvsrytor lite längre upp på den bergiga stranden är formationer som skapats under den senaste istiden.

När isen så småningom smälte undan kom fiskare och jägare ut till detta dåtida skärgårdslandskap. Fynd av olika stenredskap, exempelvis bearbetade flisor av kvarts, från de höglänta områdena i Hanveden visar att människor kom hit redan på äldre stenålder för 10 000 år sedan.

Tidigare jordbruksmark

Mellan järnvägsspåret och naturreservatet ligger Rudans gård. Här bedrevs jordbruk fram till slutet av 60-talet. På flera platser i skogen kan man hitta spår av den tidigare markanvändningen. Stora ekar och hasselbestånd vittnar om att marken sannolikt har använts som slätteräng och/eller betesmark.

Troligen har även så kallad lövtäkt på hassel förekommit i syfte att dryga ut mängden vinterfoder till djuren. Inne i skogen finns platser med tydliga spår av diken vilket visar att marken tidigare har brukats som åker.

Trattkantarellen är en utpräglad höstsvamp och kallas därför ibland för Höstkantarell. Den trivs bäst bland mossor i barrskogen och kan vissa år förekomma i stora mängder.

Skötsel av Rudans naturreservat

Stora delar av naturreservatet ska, av naturvårdsskäl, lämnas för fri utveckling. Det gäller hållmarkstallskog, gammal granskog, sumpskog, och myrmark. Undantag är tillåtna för enstaka punktinsatser i syfte att förstärka naturvärden eller behålla områdets attraktivitet för människor. Skogsvård (röjning/gallring) ska endast ske av naturvårdsskäl eller för att gynna friluftslivet.

Väster om Övre Rudan kan du få se talticka, en vedlevande svamp som växer på tallar som är minst 100, men ofta uppemot 2- 300 år gamla.

Att tänka på i naturreservatet:

Du får gärna:

- ☘ plocka blommor, bär och svamp

Du får inte:

- ☘ bryta kvistar eller på annat sätt skada levande eller döda träd
- ☘ gräva upp växter eller plocka mossor, lavar eller vedlevande svampar
- ☘ medföra okopplad hund
- ☘ framföra motor drivet fordon utanför därför avsedd väg

Skötselplan och reservatsföreskrifter finns att läsa i sin helhet hos Haninge kommun och på kommunens hemsida www.haninge.se

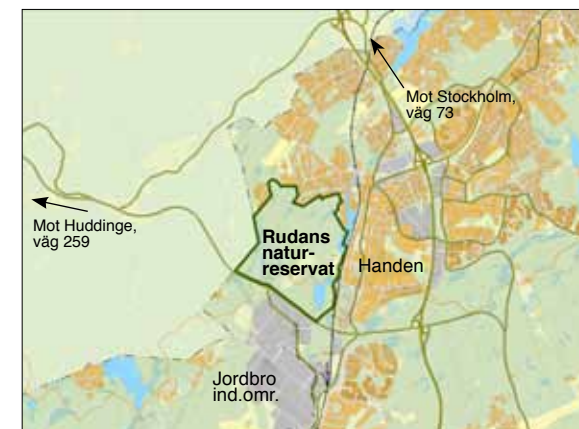
Fakta: Rudans naturreservat bildades 2010

Total areal: 263 ha

Läge: 500 m väster om Haninge C, cirka 20 km söder om Stockholms C

Markägare: Haninge kommun

Aktiviteter: Området för Rudans naturreservat är sedan länge ett mycket uppskattat friluftsområde. Nedre Rudasjön är ett av Stockholms bästa fiskevatten för Regnbåge. I området finns flera motionsspår och vandringsleder, badplats, mountainbikeslinga, frisbeegolfbana, bouldarbana m m. På vintern plogas en skridskobana på Övre Rudasjön och motions-slingorna spåras för skidåkning. Mer information om friluftslivet i Rudan finns i foldern ”Rudans friluftsområde” och på kommunens hemsida: www.haninge.se

Hitta hit:

Rudans naturreservat ligger alldeles invid Handenerminalen där både pendeltåg (station Handen) och ett stort antal bussar ansluter.

Med bil är det lättast att parkera på den östra sidan av tågspåret och sedan gå över bron i södra änden av pendeltågstationen. Det finns även Parkeringsplats vid Rudans gård som nås via Jordbro företagspark.

www.haninge.se

NATURRESERVAT I HANINGE KOMMUN

Rudans naturreservat

Upplev naturen i Haninge!

Välkommen till Rudan!

Rudans naturreservat tar vid där tätorten slutar. Den stora gräsmarken, omgiven av de två sjöarna Övre - och Nedre Rudasjön bildar en välkomnande entré till det kuperade skogsområdet. Namnet Rudan kommer av att det förr fanns gott om karpfisk Ruda i de två sjöarna.

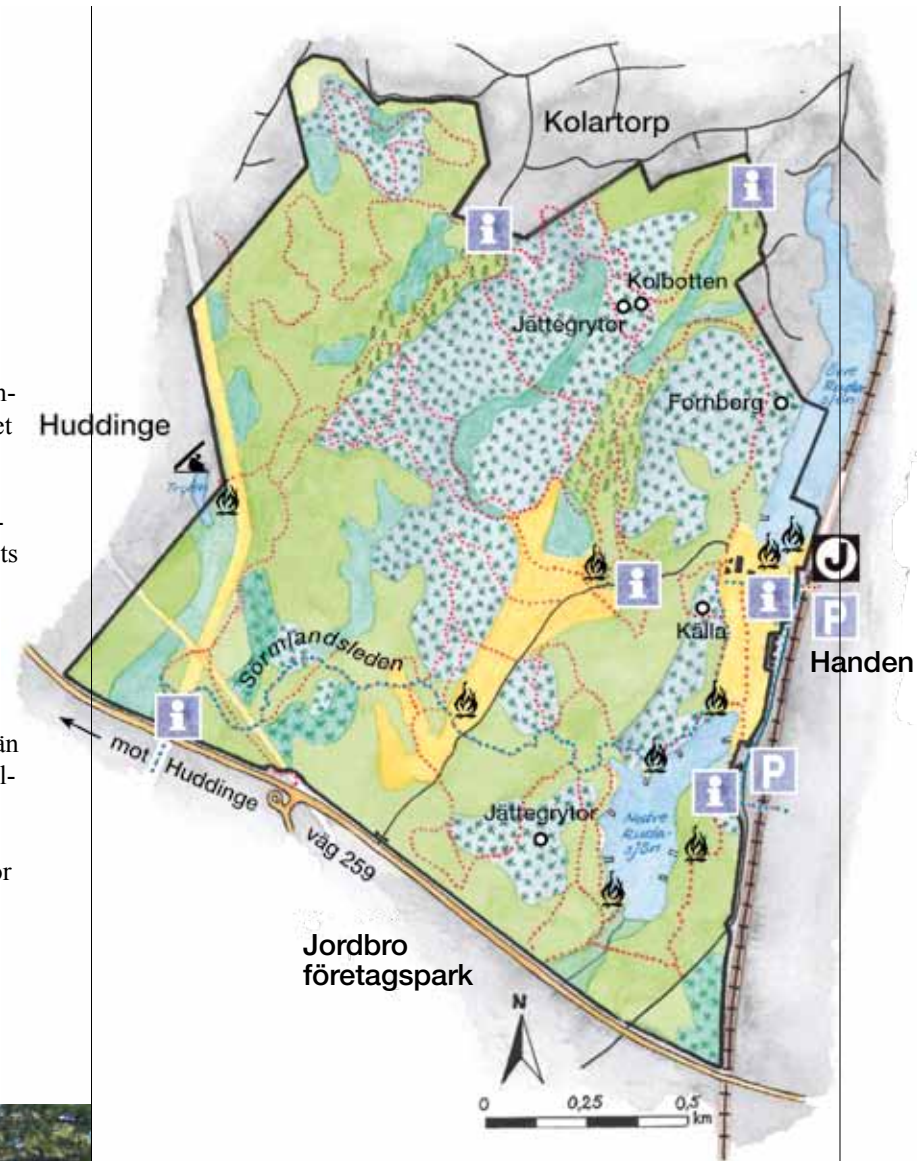
Området är sedan lång tid tillbaka ett populärt friluftsområde och delen närmast Rudans gård genomkorsas av ett stort antal spår och leder. Naturreservatet är en del av Hanveden, Södertörns största sammanhängande skogsområde, som sträcker sig vidare in i både Huddinge och Botkyrka kommuner. Sörmlandsleden som passerar och leder vandraren mot Paradiset och Tornbergets naturreservat och vidare genom hela Hanveden.

Lavklädda hållmarker

Från gräsmarken vid Rudans gård stiger terrängen brant uppåt för att i de högsta lägena nå upp till mer än 70 meter över havet. På höjderna breder hållmarkstallskogen ut sig, längre ner övergår skogen i blandskog med inslag av glittrande mossar och myrar.

Skogen domineras av hållmarkstallskog som i stor utsträckning är över 100 år gammal. I hela skogen finns det gott om döda träd, både liggande trädstammar, så kallade lågor, och träd som gråa och barklösa sträcker sig mot himlen.

Träden är fulla av liv – även de döda träden!

Svampar, mossor och lavar breder ut sig över lågorna. Den döda veden invaderas av ett myller av insekter och andra småkryp och sakta, sakta multnar trädet åter till jord. Under tiden har det gamla trädet hunnit ge liv åt tusentals andra organismer.

Många växt- och djurarter är helt beroende av gammal skog för att överleva. Arealen gammelskog, skog som är äldre än 130 år, har, under 1900-talet och fram till i dag, minskat kraftigt i Sverige.

TECKENFÖRKLARING

	Hällmarkstallskog		Stig
	Gammelgranskog		Sörmlandsleden
	Alskog		Körväg
	Övrig skog		Bom över väg
	Våtmark		Brygga
	Vatten		Byggnader
	Öppen mark/kraftledning		
	Informationsskylt		
	Parkeringsplats		
	Järnvägsstation		
	Eldplats		
	Vindskydd		

Syftet med naturreservatet är att säkra tillgängligheten till ett tätortsnära naturområde för friluftsliv, friskvård och pedagogisk verksamhet. Syftet är också att bevara och utveckla de höga naturvärden och den biologiska mångfald som är knuten till olika skogsbiotoper, öppna marker, sjöar och våtmarker inom området.

I framför allt den sydvästra delen av naturreservatet finns yngre skog som, i och med att området är skyddat som naturreservat, får möjlighet att växa och utvecklas till riktigt gammal skog.

Variation ger mångfald

Förutom skog består Rudans naturreservat av två stora gräsmarker kantade av en brynzon av lövträd och buskar samt sumpskogar, våtmarker och tre sjöar.

Äldre ekar och hasselbestånd visar att delar av skogen tidigare använts för slätter och bete. Att det finns olika naturtyper på en relativt liten yta innebär att här finns en mängd livsmiljöer för olika organismer vilket ger förutsättningar för en stor artrikedom.

Trolsk skogstjärn

Vid kanten av den lilla sjön Trylen är det lätt att uppleva sig förflyttad till en norrländsk skogstjärn. Runt omkring breder myrmarken ut sig, ängsullen vajar, en trollslända flyger tätt över vattenytan. Här kan du uppleva tystnad och stillhet på bara 20 minuters promenad från Handenterminalen!

Trylen